

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ευχαριστίες	11
Πρόλογος	13
Α. Οι έννοιες, οι θεωρίες, οι σχολές, τα ρεύματα	17
Β. Τα πρόσωπα	709
Ευρετήρια	
Ευρετήριο λατινοελληνικών όρων	1419
Ευρετήριο αγγλοελληνικών όρων	1435
Ευρετήριο γαλλοελληνικών όρων	1481
Ευρετήριο γερμανοελληνικών όρων	1521
Ευρετήριο ιταλοελληνικών όρων	1579

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δίδεται σήμερα στη δημοσιότητα το *Λεξικό της Φιλοσοφίας*, με τη φιλοδοξία να καλυφθεί ένα αισθητό κενό της φιλοσοφικής γραμματείας στην Ελλάδα και, γενικότερα, να αντιμετωπιστεί ένα σημαντικό έλλειμμα στο πνευματικό περιβάλλον της χώρας μας.

Πέρασαν περίπου εβδομήντα πέντε χρόνια από τότε που για πρώτη φορά εκδόθηκε στην Ελλάδα ένα φιλοσοφικό λεξικό: το *Λεξικόν της Φιλοσοφίας* του Χρήστου Ανδρούτσου –ένα αξιόλογο, πράγματι, πόνημα, το οποίο, όμως, ήταν εξαιρετικά συνοπτικό (384 σελίδες μικρού σχήματος) και, λόγω του χρόνου συγγραφής του, δεν συμπεριλάμβανε τα μεγαλύτερα φιλοσοφικά ρεύματα και τους σημαντικούς φιλοσόφους που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα.

Με την έκδοση του παρόντος *Λεξικού της Φιλοσοφίας* επιχειρείται αφενός να αντιμετωπισθούν οι προαναφερθείσες αδυναμίες του *Λεξικού* του Ανδρούτσου, αφετέρου να παρουσιασθούν με –όσο το δυνατόν– εύληπτο και ελκυστικό τρόπο οι φιλοσοφικές διδασκαλίες, το περιεχόμενο των φιλοσοφικών όρων καθώς και ο βίος και η δράση των φιλοσόφων· έτσι, προκειμένου να καταστούν πιο κατανοητά τα ζητήματα της φιλοσοφίας, με τα οποία πολλοί, ενδεχομένως, δεν είναι εξοικειωμένοι, προχώρησα σε εκτεταμένη χρήση παραδειγμάτων.

Το περιεχόμενο του *Λεξικού της Φιλοσοφίας* χωρίζεται σε δύο ενότητες –στο Α΄ Μέρος, που αναφέρεται στις έννοιες, τις θεωρίες, τις σχολές και τα ρεύματα της φιλοσοφίας, και στο Β΄ Μέρος, που αφορά στη ζωή και τη δράση των φιλοσόφων– και καλύπτει όλο το φάσμα της φιλοσοφικής παραγωγής: από την πρώιμη αρχαιότητα έως τη σημερινή εποχή και από τη Δύση έως την Ανατολή, καθώς παρατίθενται όροι και πρόσωπα όχι μόνο της αρχαίας και νέας ελληνικής, της βυζαντινής και μεσαιωνικής, της νεότερης και σύγχρονης ευρωπαϊκής φιλοσοφίας, όπου συνήθως περιορίζονται τα βιβλία και τα εγχειρίδια της ιστορίας της φιλοσοφίας, αλλά και της κινεζικής και της ιαπωνικής και της κορεατικής και της ινδικής και της λατινοαμερικανικής και της αραβικής φιλοσοφίας.

Σήμερα, εξάλλου –εξαιτίας της ευκολότερης σε σχέση με το παρελθόν έκδοσης και διάδοσης των βιβλίων, της χαλάρωσης των περιορισμών που αφορούν στη διέλευση των συνόρων μεταξύ των χωρών και της χρήσης του διαδικτύου–, η επικοινωνία των Ελλήνων με τους πολιτισμούς άλλων τόπων και εποχών γίνεται απρόσκοπτα. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα η επαφή τού αναγνωστικού κοινού της χώρας μας με τα ξενόγλωσσα φιλοσοφικά συστήματα και η αναφορά του στην ξένη φιλοσοφική ορολογία να αποτελούν συνεχή πρόκληση. Για το λόγο αυτό δόθηκε ιδιαίτερη μέριμνα, ώστε να αποτυπωθεί στο *Λεξικό της Φιλοσοφίας*, με όσο το δυνατόν πληρέστερο τρόπο, η αντιστοιχία ελληνικών και ξενόγλωσσων όρων. Συγκεκριμένα, οι ελληνικοί όροι αποδόθηκαν σε πέντε γλώσσες: τη λατινική, την αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική και την ιταλική. Την επιμέλεια της ελληνολατινικής και της ελληνογερμανικής ορολογίας ανέλαβε, με άκρα επιστημονική ευσυνειδησία, ο επίκουρος καθηγητής της φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών κος Ιωάννης Καλογεράκος. Με τον ίδιο ζήλο η κα Δέσποινα Μωραΐτου, διδάκτωρ φιλολογίας, συνέταξε την ελληνογαλλική ορολογία. Με ιδιαίτερη, επίσης, φροντίδα, επελήφθη της ελληνοϊταλικής ορολογίας ο κος Παναγιώτης Τσιαμούρας, διδάκτωρ φιλοσοφίας. Η κα Γιούλη Παπαϊωάννου, τέλος, διδάκτωρ φιλοσοφίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, επιμελήθηκε με τη δέουσα επιστημονική διάθεση τα ευρετήρια που παρατίθενται στο τέλος της παρούσας έκδοσης. Προς τους ανθρώπους αυτούς, καθώς και προς τον επιστημονικό συνεργάτη του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών κο Δούκα Καπάνταη, του οποίου η συνεισφορά σε ορισμένους –ευάριθμους μεν, πλην όμως σημαντικούς– όρους της λογικής υπήρξε χρήσιμη, την κα Ελένη Παπούλια, διδάκτορα φιλοσοφίας, που ανέλαβε με ξεχωριστή ευαισθησία τη γλωσσική επιμέλεια του κειμένου και την κα Μαρία Αποστολοπούλου, η οποία είχε τη γενική εποπτεία της έκδοσης του *Λεξικού της Φιλοσοφίας*, εκφράζω και από τη θέση αυτή τις θερμές ευχαριστίες μου.

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ